

Veiledning for søknad om konsesjon etter lov om betalingssystemer mv.

Generelt om betalingssystemloven

Lov om betalingssystemer mv 17.12.99 nr 95 (bsl) trådte i kraft 14. april 2000.

Interbanksystemer er systemer basert på felles regler for avregning, oppgjør eller overføring av penger mellom kredittinstitusjoner, jf bsl § 1-1. Som hovedregel skal interbanksystemer ikke etableres eller drives uten konsesjon, jf bsl § 2-3. Norges Bank er gitt konsesjons- og tilsynsansvar over systemene.

Etter en konkret vurdering kan Norges Bank unnta et system fra konsesjonsplikt og tilsyn. Dette gjelder hvis det er grunn til å anta at systemet ikke har betydning for den finansielle stabilitet eller avgjørende betydning for effektiviteten i betalingssystemet, jf bsl §2-3 andre ledd.

Ved vurdering av om systemet skal ha konsesjon vil det blant annet legges vekt på det faktiske og potensielle risikonivået i systemet, antall deltakere og omsetning. Videre vil det sees hen til om systemet er knyttet til andre større systemer med betydning for finansiell stabilitet og for effektiviteten i betalingssystemet.

Lovens kap 4 om rettsvern og sikkerhet for avregnings- og oppgjørsavtaler gjennomfører det såkalte oppgjørskravet i norsk rett. Det er bare interbanksystemer med konsesjon som omfattes av disse bestemmelsene. ~~Norges Bank skal melde systemene til EFTA's~~ Overvåkingsorgan, jf bsl § 4-5, og vil sende slik melding når konsesjon er tildelt systemet. Systemene får ikke vern etter bestemmelsene i bsl kap 4 før melding er sendt EFTA.

Bestemmelsene om rettsvern og sikkerhet for avtaler om avregning og oppgjør gjelder også for norske deltakere i interbanksystemer eller verdipapiroppgjørssystemer som har valgt lovgivning i annet EØS-stat og som er meldt til EFTAs overvåkingsorgan eller EU-kommisjonen i samsvar med oppgjørskravet.

Samtlige systemer som er i drift skal søke om konsesjon innen utgangen av år 2000. Systemene kan drives videre inntil søknad om konsesjon er avgjort. Nye systemer skal søke om konsesjon før etablering.

Lovens formål

I første rekke skal loven bidra til at interbanksystemer organiseres slik at hensynet til finansiell stabilitet blir ivaretatt, men også systemenes betydning for effektiviteten i betalingsformidlingen har betydning ved konsesjonsvurderingen. For å ivareta lovens formål

skal det særlig legges vekt på at systemene er organisert og drives slik at situasjoner som oppstår som følge av likviditets- eller soliditetssvikt hos deltakerne kan håndteres forsvarlig. Loven skal utfylle og ikke erstatte dagens selvregulering. Ansvar for systemene vil fremdeles ligge hos konsesjonsinnehaver, og en konsesjon innebærer ikke at myndighetene garanterer for egenskaper ved systemets drift eller lignende.

Krav til systemene, mv

Interbanksystem som er underlagt konsesjonsplikt skal ha operatør som er ansvarlig for etablering og drift av systemet, jf. bsl § 2-4. Operatøren er konsesjonsinnehaver og part i konsesjonssaker, mv. Øvrige deltakere er også bundet av de regler som er trukket opp i bsl og konsesjonen.

Operatører skal gi melding til Norges Bank før det foretas endringer av betydning for eier-, organisasjons-, eller driftsforhold, jf. bsl § 2-6 første ledd. Slike endringer kan iverksettes dersom Norges Bank ikke har truffet annen beslutning innen 2 måneder etter at melding er mottatt. Videre skal interbanksystemer etter bsl § 4-5 melde om endringer med hensyn til deltakelse i systemet.

Norges Bank kan etter bsl § 2-4 siste ledd fastsette krav til interbanksystemets virksomhet, herunder kapitalkrav og sikkerheter. Operatøren kan også bli pålagt periodevis rapportering av data og eventuelt rutinebeskrivelser som illustrerer risikoen i systemet, jf. punkt 3.4 nedenfor. Systemer som bare utfører avregning regnes som interbanksystem, men skal ha etablert tilfredsstillende tilknytning til et oppgjørssystem.

Søknadens innhold

Del 1 Generelt om søknaden

Operatør skal angi hvilket system det søkes konsesjon for. Operatøren skal gi en vurdering av om systemet antas å ha betydning for den finansielle stabilitet og for effektiviteten i betalingssystemet, jf. omtalen foran av de forhold ved systemet vil bli vektlagt i konsesjonsbehandlingen. Søknad om unntak fra konsesjonsplikten skal begrunnes.

Loven angir en rekke forhold som konsesjonssøknaden skal opplyse om, se nærmere omtale nedenfor. Søknaden skal følge den samme disposisjonen som oversikten nedenfor. For opplysninger som gis i eget vedlegg (avtaler, vedtekter, attester, planer og annen dokumentasjon), skal det henvises til vedlegget under det aktuelle punktet i søknadsbrevet.

Norges Bank kan be om ytterligere opplysninger dersom det anses nødvendig i konsesjonsbehandlingen.

Del 2 Om operatør

Punkt 2.1 Opplysninger om organisasjonsform, mv

Søknaden skal opplyse om operatørens organisasjonsform, jf. bsl § 2-4 første ledd.

Finansinstitusjoner skal henvise til konsesjonen til å drive bankvirksomhet, el. Aksjeselskaper, ansvarlig selskaper og registrerte foreninger skal legge ved firmaattest.

Forening som ikke er registrert i foretaksregisteret, skal legge ved stiftelsesdokumenter og vedtekter.

Hvis det er særegne eierforhold hos operatørselskapet vil Norges Bank kunne be om omlysninger om eiere, mv.

Punkt 2.2 Intern organisering

Det skal opplyses om den interne organiseringen av operatørvirksomheten, herunder styrets og daglig leders myndighet over virksomheten. Hvis den som faktisk leder operatørvirksomheten ikke er daglig leder av institusjonen, selskapet eller foreningen, skal det opplyses om dette.

Videre skal det vedlegges eventuell stillingsinstruks for den som faktisk leder operatørvirksomheten, samt rutiner for operatørens behandling av taushetsbelagte opplysninger.

Punkt 2.3 Vandel og erfaring

Operatører som ikke allerede er under tilsyn av Kredittilsynet skal dokumentere at styrets medlemmer, daglig leder og den som faktisk leder operatørvirksomheten tilfredsstiller lovens krav til vandel og erfaring, jf bsl § 2-4 annet ledd.

Operatør som er finansinstitusjon skal dokumentere at den som faktisk leder operatørvirksomheten oppfyller lovens krav til vandel og erfaring, hvis dette er en annen enn daglig leder av institusjonen.

Del 3 Interbanksystemet

Punkt 3.1 Eier- og deltakerforhold

Det skal opplyses om eier- og deltakerforhold i systemet, herunder hvilke deler av systemet den enkelte eier, jf bsl §§ 2-5 bokstav a) og 4-5. Er det flere eiere, skal eierandel oppgis. For hver eier og deltaker skal det opplyses om navn eller firma.

Punkt 3.2 Avtaler mellom deltakerne

Avtaler som beskriver hvilke rettigheter og plikter deltakerne i interbanksystemer har overfor hverandre, og som angir operatøren, skal vedlegges søknaden, jf bsl §§ 2-4 tredje ledd og 4-2.

Operatøren må ha avgjørende innflytelse over forhold som har betydning for organisasjons- og driftsforhold ved systemet. Søknaden skal redegjøre for at dette er tilfellet.

Deltakernes rettigheter og plikter vil i enkelte tilfeller kunne fremgå av systemets driftsplaner og rutiner for risikohåndtering, se omtalen av disse forholdene nedenfor.

Systemer som er underlagt konsesjon og tilsyn omfattes av bsl kap 4 om rettsvern og sikkerhet for avregnings- og oppgjørsavtaler, jf bsl § 4-1 første ledd. Systemene skal ha minst tre deltakere, hvorav minst en har hovedkontor i Norge. Systemet skal ha inngått avtaler om lovvalg som vedlegges søknaden. Systemer som ikke velger norsk lov ikke omfattes av bsl.

Systemer som har avtaler om avregning og oppgjør skal legge ved disse. Loven åpner for at slike avtaler kan gjøres gjeldende etter sitt innhold selv om det innledes insolvensbehandling hos en deltaker i systemet, jf bsl § 4-2 første ledd. Søknaden må spesielt opplyse om eventuelle avtaler om avregning og oppgjør søkes omfattet av denne bestemmelsen. I så tilfelle skal behovet for slikt vern begrunnes. Det gjøres oppmerksom på at slike avtaler skal inneholde regler om når et overføringsoppdrag anses lagt inn i systemet og når transaksjoner er bindende mellom deltakerne, avregningssentralen, oppgjørsbanken og konkursboet, jf bsl § 4-2 andre ledd.

Punkt 3.3 Tilslutnings- og suspensjonskriterier

Søknaden skal redegjøre for de kriterier som er fastsatt for tilslutning til og deltakelse i systemet, jf bsl § 2-5 bokstav b). Er deltakelse i systemet betinget av medlemskap eller kapitalinnskudd, skal det opplyses om dette. Alle kredittinstitusjoner som har adgang til å drive virksomhet her i riket, har som hovedregel rett til å bli medlem i interbanksystemer, jf bsl § 2-7. Adgangen omfatter også kredittinstitusjoner med hovedsete i annen EØS-stat. Det kan imidlertid avtales særlige vilkår for tilknytning og deltakelse, for eksempel i systemer med oppgjørsbanker på lavere nivåer. Søknaden skal opplyse om eventuelle særlige vilkår.

Videre skal søknaden redegjøre for regler om suspensjon av deltakere fra systemet, herunder beslutningsprosedyrer i slike saker. Det skal også gis en nærmere beskrivelse av hvilke situasjoner som kan medføre suspensjon, jf bsl § 2-8.

Punkt 3.4 Plan for organisering og drift av systemet, prinsipper for tilknytning til systemer for betalingstjenester, mv

Søknaden skal inneholde opplysninger om systemets plan for organisering og drift, som skal bekreftes av avtaler eller annen skriftlig dokumentasjon, jf bsl § 2-5 bokstav a). Her skal blant annet avregningssentral, oppgjørsbank og eventuell tilknytning til andre interbanksystemer oppgis. Hvis tilknytningen kan innebære at risiko i systemet overføres til andre systemer skal det spesielt opplyses om dette.

Videre skal systemets driftsmønster, avregnings- og oppgjør rutiner (blant annet om systemet er basert på brutto- eller nettooppgjør) beskrives. Søker skal også opplyse om det er knyttet kredittfasiliteter til oppjøret, herunder om det er stilt krav til pantesikkerhet.

Enkelte selvstendige interbanksystemer er knyttet sammen som ved at det for eksempel overføres oppgjørstransaksjoner mellom et avregningssystem og et oppgjørssystem. Rutinene rundt slik tilknytning kan innebære at risiko overføres fra ett system til et annet. Søknaden skal gjøre rede for forhold ved systemet som kan ha betydning for risikoen i andre interbanksystemer. Norges Bank kan gi nærmere veiledning og fastsette nærmere krav til hvilke opplysninger om slik tilknytning som er nødvendig for det enkelte system.

Søknaden skal videre opplyse om prinsipper for tilknytningen mellom interbanksystemet og systemer for betalingstjenester, og annen overføring av penger mellom kundekonti, jf bsl § 2-

5 bokstav e). Det skal for eksempel opplyses om systemet avregner og gjør opp kortbaserte transaksjoner, giro, mv., samt gjøre rede for hvilken betydning tilknytningen har for risikoforholdene i interbanksystemet.

Punkt 3.5 Tiltak mot likviditets- og solvenssvikt

Søknaden skal opplyse om systemets tiltak for å begrense risiki som følge av likviditets- eller soliditetssvikt hos deltakere i systemet, jf bsl § 2-5 bokstav d).

Søknaden skal i den sammenheng presentere resultatene fra en kartlegging av normalt risikonivå og beregninger av potensiell risiko i systemet. En slik kartlegging vil i de fleste tilfeller omfatte blant annet gjennomsnittlig daglig bruttoomsætning og maksimale multilaterale posisjoner og bilaterale bruttoposisjoner. Opplysningene skal være registrert i en representativ måned, mindre enn seks måneder før søknaden er sendt. Norges Bank kan gi nærmere veiledning mht hvilke opplysninger som kreves for det enkelte system.

Operatør skal også opplyse om systemet baserer seg på at kundekonti godskrives før oppgjøret mellom bankene er slutført.

Interbanksystemer skal ha rutiner som sikrer at deltakerne er kjent med risikoen det medfører å delta i systemet, og som sikrer dem informasjon om den risiko de til enhver tid er eksponert for. Søknaden skal redegjøre for disse rutinene.

Videre skal søknaden beskrive rutinene og tiltakene for håndtering av likviditets- og kredittrisiko hvis det oppstår likviditets- eller soliditetssvikt i systemet, eller hos en deltaker i systemet. Rutinene skal blant annet definere ansvarsdelingen mellom deltakerne, og de skal være utformet på en måte som gir insentiver til å redusere risikoen. En beskrivelse av rutinene skal gis i søknaden.

Aktuelle risikoregulerende rutiner og tiltak kan blant annet være:

- Eksponeringsgrenser,
- kollektive eller individuelle sikkerheter,
- rutiner for likviditetstilførsel og
- reverseringsprosedyrer, ol.

Punkt 3.6 Tiltak for å sikre teknisk drift

Søknaden skal inneholde opplysninger om tiltak for å sikre den tekniske driften, herunder beredskap for driftsavbrudd dersom det ordinære systemet ikke fungerer, jf bsl § 2-5, bokstav c). Operatøren må sørge for at systemet er sikret operasjonell teknisk pålitelighet, både i den løpende drift og ved å ha planer for beredskap for driftsavbrudd, slik at avregning, oppgjør og overføring av penger mellom konti hos deltakerne kan gjennomføres selv om det ordinære systemet ikke fungerer.

Søknaden skal redegjøre for systemets plan for å ta i bruk reserveløsninger og for eventuell flytting av datadriften til alternativt driftsmiljø, samt beskrive opplegg for testing og øving av planene. Det skal vedlegges dokumentasjon på at planene er testet og om hyppigheten av testene.